

REPUBLIKA HRVATSKA

Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Europske unije

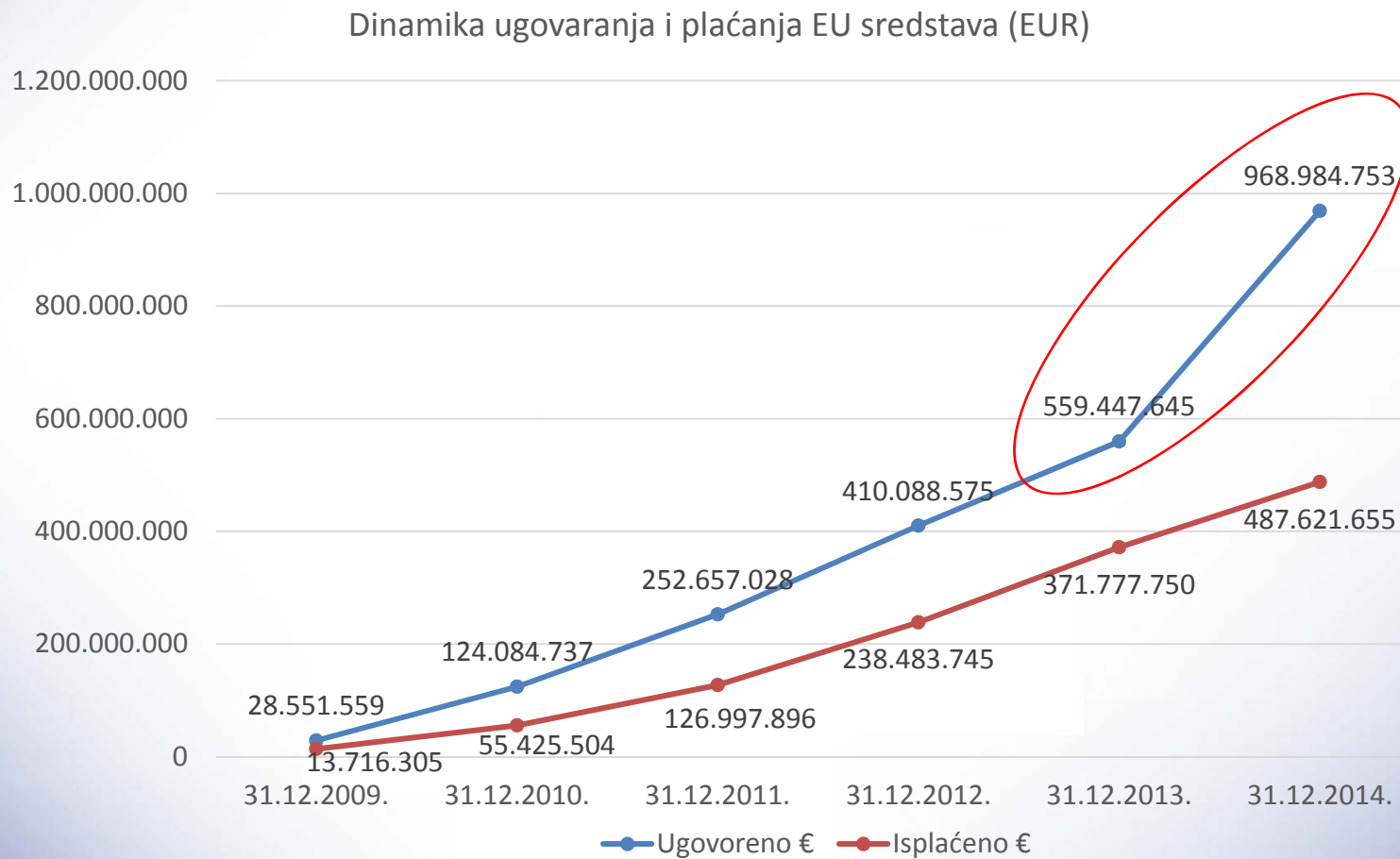

Kako ubrzati apsorpciju EU fondova u 2015.?

dr. sc. Branko Grčić,
Potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar
regionalnoga razvoja i fondova EU

Pozitivan trend u ugovaranju, puno sporiji napredak u plaćanjima (programi 2007-2013)

Pregled situacije po pojedinim programima 2007-2013

IPA Komponenta I

U tijeku ugovaranje za IPA I alokacije za 2011., 2012. i 2013. Ugovaranje kasni zbog kašnjenja ministarstava u pripremi dokumentacije te žalbi u postupcima javne nabave. Pojedina ministarstva žele odustati od predloženih projekata i financirati iz drugih programa što će sigurno dovesti do gubitka sredstava. Primjer Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa.

Prijelazni instrument

Prijelazni instrument na raspolaganju ima 29 milijuna EUR. Zaključivanje prvog ugovora očekuje se kroz nekoliko tjedana. Institucije kasne s pripremom natječajne dokumentacije, zbog čega kasni i početak natječajnih postupaka.

Schengenski instrument

Ukupno dodijeljena sredstva iznose 919 milijuna kuna (120 milijuna eura), a rok za korištenje sredstava je srpanj 2016. godine. Do konca 2014. potrošeno je 13,45 milijuna kuna ili 1,5% dodijeljenih sredstava. Dio pokrenutih postupaka nabave mora se ponoviti. Potrebno je ubrzati završetak natječajne dokumentacije i pokrenuti postupke nabave čim prije, kako bi se sredstva uspjela potrošiti do srpnja 2016. godine

Pregled situacije po pojedinim programima 2007-2013

Solid- fond za izbjeglice i povratnike

Dodijeljena sredstva u iznosu 1,9 milijuna eura, a rok za korištenje je srpanj 2015. do konca godine utrošeno je 674 tisuće kuna ili 4,5%, te je siguran gubitak sredstava u 2015.

Strukturni i kohezijski fondovi 2007-2013

Rok za korištenje sredstava kraj 2016.godine.

Tijekom 2015. očekuju se plaćanja u iznosu 236 milijuna eura i 241 milijuna eura u 2016.

Očekivani gubitak sredstava na kraju 2016. godine iznosi **oko 90 milijuna eura**.

Glavni razlozi za gubitak sredstava neugovaranje projekata, te kašnjenje u provedbi Ugovorene obveze za koje se sredstva ne iskoriste do kraja 2016. godine moraju se financirati iz nacionalnih sredstava u 2017. godini. Dodatni gubitak sredstava moguć je u postupku zatvaranja programa ukoliko se ne dokaže a su projekti funkcionalni ili zbog nalaza revizora.

Pregled situacije po pojedinim programima 2007-2013

OP Promet

Ugovoreno je samo 40% dodijeljenih sredstava. Tijekom 2015. očekuje se ugovaranje projekata Dugo Selo-Križevci, Zračna luka Dubrovnik, most Čiovo te Splitske obilaznice. Nedostaju projekti koji bi se mogli brzo ugovori i realizirati.

S obzirom na dugotrajne postupke ugovaranja i zahtjevnu provedbu projekta, vrlo je vjerojatno da će na kraju 2016. biti izgubljena sredstva zbog neugovaranja cijele alokacije i kašnjenja u provedbi u iznosu od **41 milijun eura**

OP Zaštita okoliša

Ugovoreno je 87,24% dodijeljene alokacije. Glavni problem je **nedostatak projekata u sektoru otpada gdje će ostati neugovorenih 12 mil eura**. U sektoru voda u provedbi je 11 projekata od kojih većina neće biti gotova do kraja 2016. godine, zbog čega je moguć gubitak dodatnih 15 milijuna eura, odnosno **ukupno 27 milijuna eura**. Dio projekta će se fazirati, a za dio će biti potrebna dodatna nacionalna sredstva u 2017. godini.

Pregled situacije po pojedinim programima 2007-2013

OP Regionalna konkurentnost

Ugovoreni iznos prelazi iznos dodijeljenih sredstava. Usprkos tome, s obzirom na potrebno vrijeme za ugovaranje i provedbu projekata očekivani gubitak sredstava iznosi **9,7 milijuna eura**.

OP Razvoj ljudskih potencijala

Ugovoreno je 72,2% dodijeljenih sredstava. Potrebno ugovoriti još 40 milijuna eura. S obzirom na potrebno vrijeme za ugovaranje, provedbu, te odobravanje troškova očekuje se da će na kraju 2016. gubitak iznositi **najmanje 12,8 milijuna eura**.

Procjena opoziva sredstava kod programa 2007-2013 ukoliko ne dođe do ubrzanja apsorpcije

1. OP Promet – očekivani gubitak 41 milijun eura ili 17,5% alokacije
2. OP Zaštita okoliša – očekivani gubitak 27 milijuna eura ili 9,7% alokacije
3. OP Regionalna konkurentnost – očekivani gubitak 9,7 milijuna eura ili 4,8% alokacije
4. OP Razvoj ljudskih potencijala – očekivani gubitak 12,8 milijuna eura ili 8,4% alokacije

Dodatni gubitak sredstava očekuje se pri zatvaranju programa ukoliko se ne dokaže funkcionalnost projekata te zbog nalaza revizora

Nerealno planiranje se pokazalo kao posebno izraženi problem koji utječe na upravljanje sredstvima iz EU fondova...

Državni proračun i realizacija EU projekata u 2014.

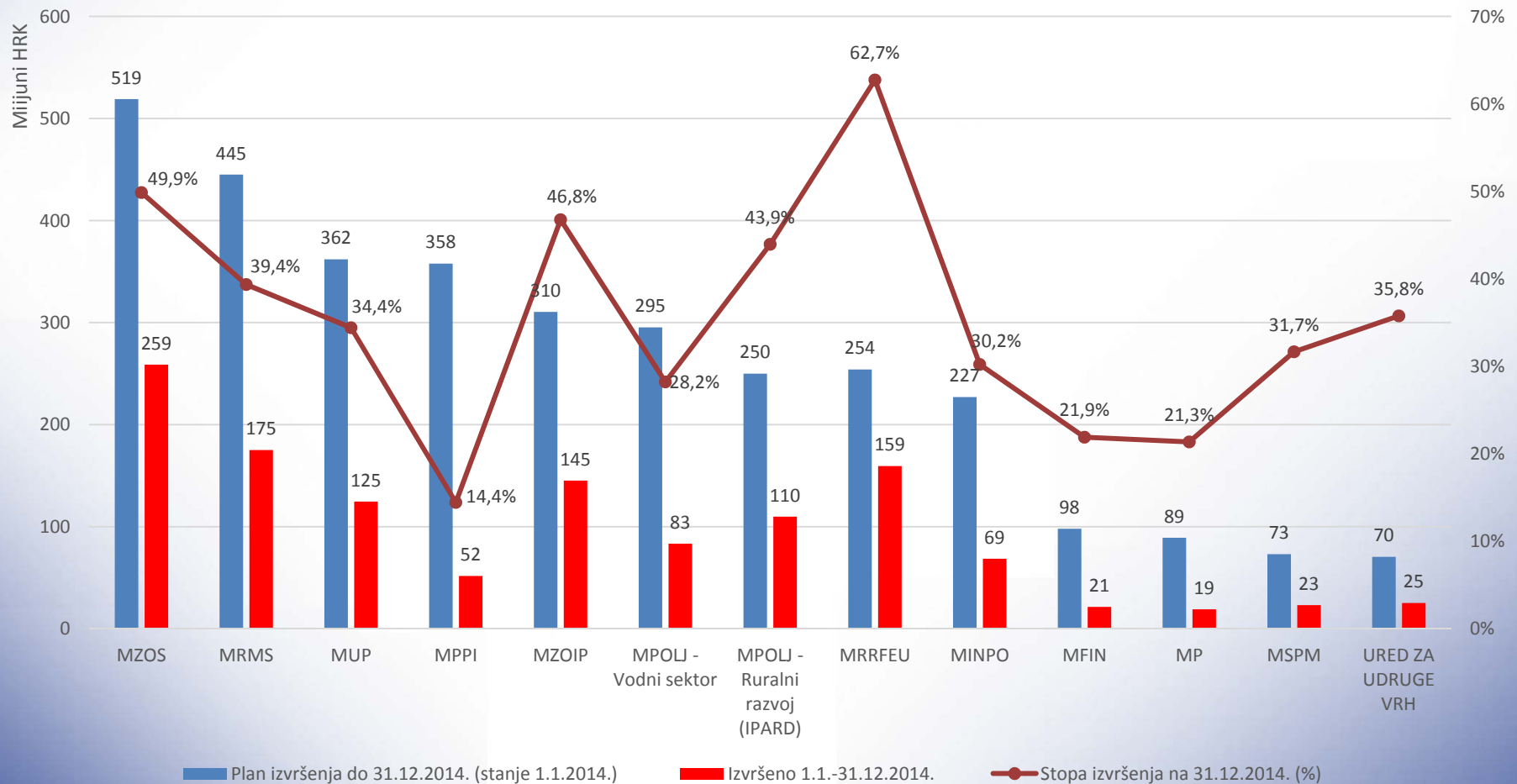
	Realizacija EU projekata u 2014. u mil. EUR
Planirano izvršenje do 31.12.2014. (stanje 1.1.2014.)	596.966.173
Izvršeno 1.1.-31.12.2014.	275.468.115
Stopa izvršenja na 31.12.2014.	46,1%
Izravna plaćanja u poljoprivredi	93.374.708
Plaćanja za projekte (bez izravnih plaćanja u poljoprivredi)	182.093.407
Plaćanja za projekte u 2013.	146.789.474
Razlika 2014./2013.	35.303.933

Odstupanje planirano/izvršeno postaje sve veći problem: u 2013. stopa izvršenja je bila **65%**, a u 2014. **46%**.

Stopa izvršenja EU stavki u 2014. po pojedinim resorima

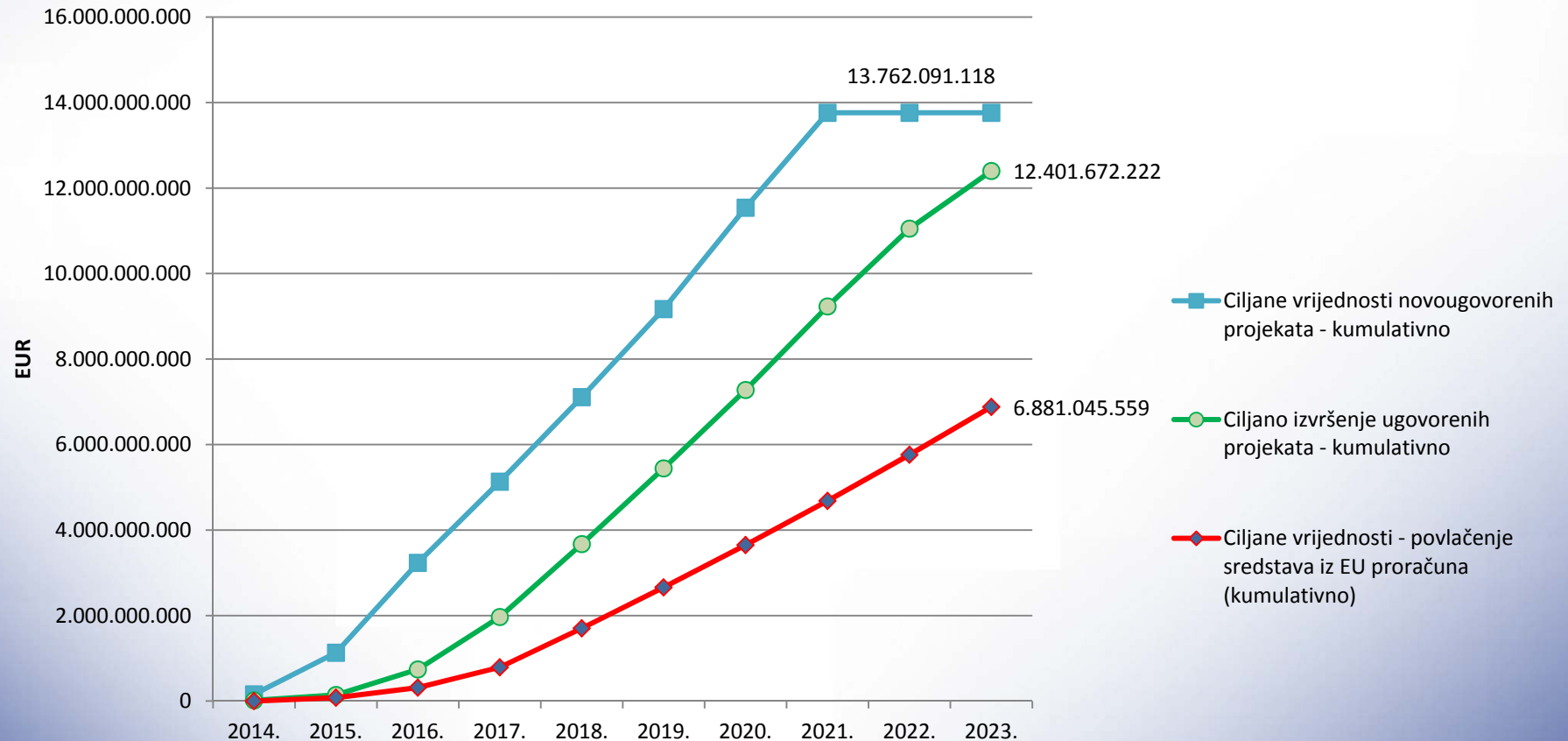
Izvršenje EU stavki u DP u 2014.

Provedba programa 2007-2013 se pokazala kao vrlo veliki izazov, ali to je tek zagrijavanje u odnosu na OP-ove 2014-2020...

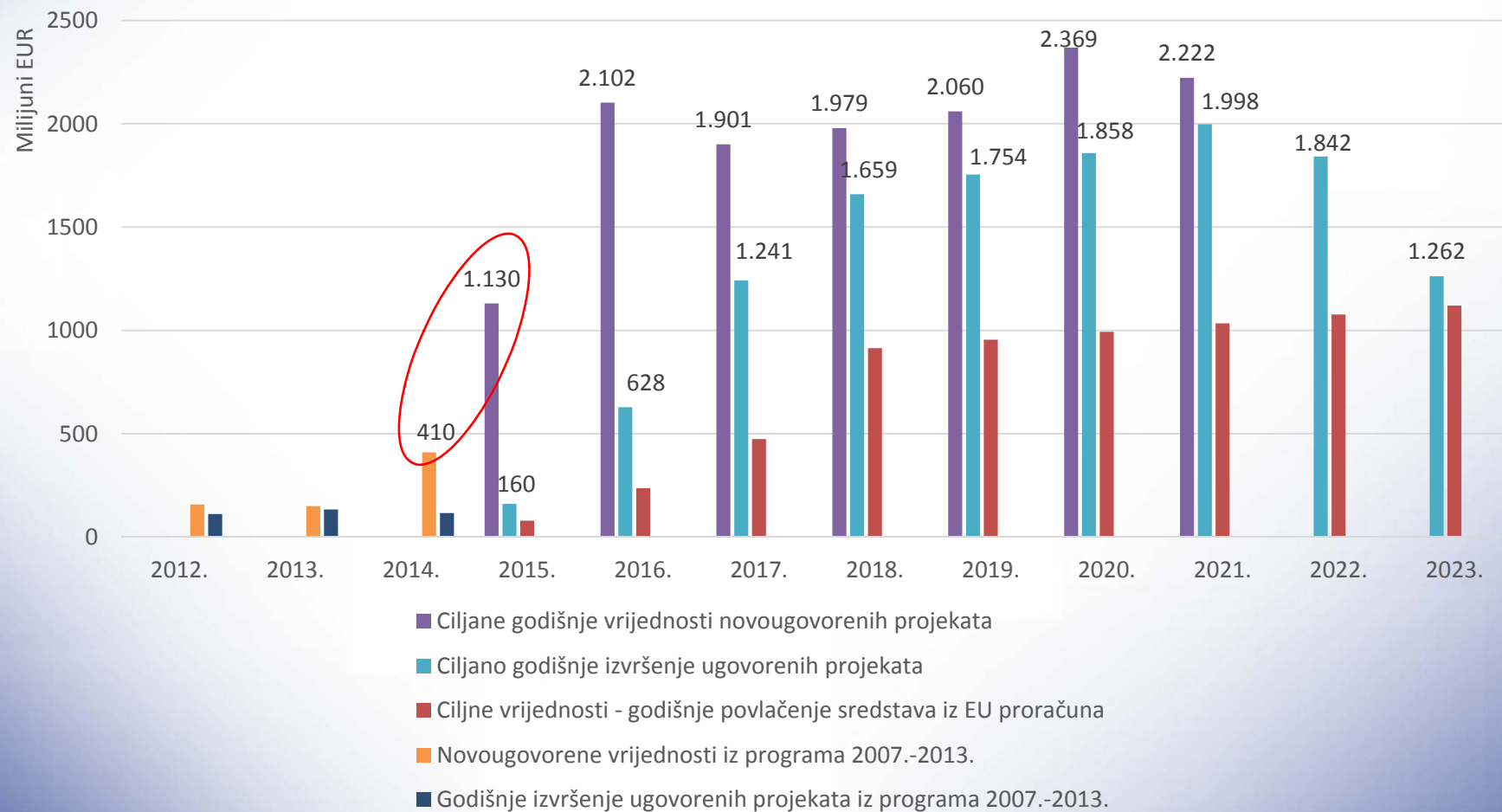

Plan apsorpcije za programe 2014.-2020. - primjer za OP Konkurentnost i kohezija -

Ciljane godišnje vrijednosti ugovaranja i plaćanja za OPKK 2014-2020 (simulacija bez opoziva sredstava)

Ciljane vrijednosti za OPKK i usporedba s apsorpcijom programa 2007-2013

Što očekujemo u 2015.?

Očekivane uplate u EU proračun i priljevi iz EU proračuna u 2015.

- Obveza za doprinos u EU proračun za 2015. iznosi **460 milijuna eura**
- Sigurni priljev iz EU proračuna iznosi **217 milijuna eura** (refundacije za izravna plaćanja u poljoprivredi, refundacije iz 2014. i predujmovi za strukturne i kohezijski fond, prijelazni instrument i pretpristupni programi)
- **Još 233 milijuna eura** potrebno je povući iz EU proračuna da bi se ostvario pozitivan novčani tijek za 2015.
- Sredstva se mogu povući slanjem zahtjeva za povrat sredstva za troškove za projekte iz strukturnih i kohezijskog fonda, te povlačenjem predujmova i zahtjevom za povrat troškova iz europskog poljoprivrednog i ribarstvenog fonda
- Zahtjevi za povrat sredstava moraju se poslati **do kraja listopada**, kako bi sredstva bila doznačena u 2015.
- Za strukturne i kohezijske fondove očekuju se zahtjevi za povrat sredstava u iznosu **228 milijuna eura**, od čega 60 milijuna se odnosi na studeni i prosinac te će priljev biti u 2016. godini. To znači da u 2015. možemo očekivati negativan saldo u najgorem slučaju od **cca 65 milijuna eura**.
- Jedino rješenje je ubrzavanje provedbe projekata te usvajanje programa u poljoprivredi i ribarstvu kako bi se povukli i predujmovi za 2014. i 2015.

Najznačajniji problemi s apsorpcijom u resorima (1)

- Nedostatni ljudski kapaciteti – kontinuirani, višeslojni problem
- Upravljanje EU sredstvima još uvijek se ne nalazi visoko na listi prioriteta top-menadžmenta
- Operativna razina ne donosi odluke, ne pokazuje inovativnost, ne upravlja (ne procjenjuje rizike) i često nema jasnu vezu s donosiocima odluka; donosioci odluka nemaju jasnu sliku o stvarno stanju stvari i mogućim gubicima sredstava
- Planiranju proračuna za EU projekte pristupa se paušalno; unutar institucija nema kritičkog sagledavanja situacije
- Planiranje i upravljanje još uvijek ocrtava način razmišljanja iz IPA vremena (ne izlazi se iz okvira alociranih sredstava; ne radi se na „scenariju B“; institucije ne prepoznaju važnost tzv. „overbookinga“)
- Provode se i dalje 100% financirani nacionalni programi/projekti, a za koje je moguće ostvariti EU sufinanciranje (primjer Hrvode su u 2014. imali realizaciju od svega 83,3 mil. kn kod „EU“ projekata, a sve ostalo je financirano kroz nacionalne programe)
- Resori i dalje otvoreni za suradnju s međunarodnim financijskim institucijama i to za ona područja za koja su planirali EU sredstva, a bez čvrste i jasne poveznice s povećanjem apsorpcije EU fondova

Najznačajniji problemi s apsorpcijom u resorima (2)

- MPPI – javna nabava; priprema projekata; nepravilnosti; nedostatni kapaciteti korisničkih institucija (HŽ, lučke uprave, HC)
- MZOIP - javna nabava; priprema projekata; nedostatni kapaciteti korisničkih institucija (CGO-i); ne upravlja se cjelokupnim OP Zaštita okoliša
- MPOLJ (vodni sektor) - javna nabava i nedostatni kapaciteti korisničkih institucija (komunalna poduzeća)
- MUP (Schengen) – kapaciteti za provedbu javne nabave
- Obzirom da značajan dio problema proizlazi iz nedovoljnih kapaciteta korisnika za vođenje pripreme i provedbe projekata, postavlja se pitanje da li centralizirati pripremu i provedbu projekata kod centralnih agencija tipa HVode odnosno FZOEU

Kako poboljšati razinu ugovaranja i plaćanja EU projekata u 2015.?

1. Pitanju realizacije EU projekata dodijeliti najviši nivo važnosti kako na razini vlade tako i unutar pojedinih resora (onih ključnih za ukupnu apsorpciju)
2. Uvođenje jasnih kriterija za nagrađivanje zaposlenika u državnim i javnim službama i poduzećima ovisno o uspješnosti ugovaranja i plaćanja (korigirano za stopu nepravilnosti)
3. Žurno realizirati dodatno zapošljavanje
4. Unutarnji preustroj državnih i javnih tijela kako bi se poslovni procesi što bolje prilagodili logici sustava korištenja EU fondova
5. Osnivanje posebnog tima pri MRRFEU za podršku resorima u pripremi i provedbi natječaja
6. Povećati razinu korištenja tehničke pomoći (vanjski suradnici) u funkciji bolje apsorpcije

Prvi idući koraci

1. Donijeti na razini VRH plan ugovaranja i realizacije sredstava iz EU fondova za razdoblje do kraja 2020., s jasno naznačenim ciljevima za svaku pojedinu godinu po pojedinim resorima
2. Redovito mjesečno izvještavanje na užem kabinetu i sjednici VRH o rezultatima izvršenja državnog proračuna u dijelu EU fondova
3. Redoviti mjesečni sastanci na ministarskoj razini na temu apsorpcije EU fondova (samo ključni resori) te unutar pojedinih tijela na redovitim kolegijima
4. Pilot projekt uvođenje kriterija za nagrađivanje zaposlenika ovisno o rezultatima u pogledu apsorpcije (FZOEU/Hvode/HŽ/SAFU)
5. Donošenje uredbe za nagrađivanje zaposlenika u državnim službama te pokretanje projekta zamjene fiksnog povećanja plaće s varijabilnim bonusom
6. Imenovanje koordinacije na razini glavnih tajnika ključnih ministarstava za EU fondove s ciljem ubrzanja realizacije zapošljavanja dodatnih ljudi te provedbe preustroja tamo gdje je to potrebno
7. Donijeti odluku VRH kojom bi se zabranilo/strogo ograničilo daljnja zaduživanja u resorima gdje postoji mogućnosti korištenja EU fondova za iste intervencije